

Zygmunt Perz

"Morla und Moraltheologie nach dem
Konzil", Josef Fuchs,
Freiburg-Basel-Wien 1967 : [recenzja]

Collectanea Theologica 38/2, 189-190

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

słowa Bożego. Może bardziej szczegółowe badania nad tym zagadnieniem, które jest dalekie od wyczerpania i pozostaje zawsze aktualne, pozwolą na opracowanie w przyszłości jeszcze pełniejszej syntezy.

KS. STEFAN MOYSA SJ, WARSZAWA

MICHAEL SCHMAUS, *Wahrheit als Heilsbegegnung*, München 1964, Max Hueber Verlag, s. 155.

Jest to pierwsza książka z serii „Theologische Fragen heute”, której celem, zgodnie z zapowiedzią wydawców, jest wykazanie możliwości chrześcijaństwa wobec problemów szybko zmieniającego się świata współczesnego. Jako myśl przewodnią serii obierają oni integrujące znaczenie Kościoła w dzisiejszym społeczeństwie.

Wydaje się jednak, że autor recenzowanej książki pragnie na początek przedstawić nie tyle prawdę objawioną realizującą się w świecie, ile raczej sposób jej przekazywania człowiekowi. Dlatego też skupia swoją uwagę na zagadnieniu słowa Bożego, znanemu już z licznych studiów, któremu też sporo uwagi poświęcił Sobór Watykański II. Schmaus przedstawia więc krótko w oparciu o teksty biblijne, jak Bóg stwarza świat swoim słowem twórczym, a człowieka prowadzi przez słowo zbawcze. Słowo Boże rozbrzmiewa w Starym Testamencie za pośrednictwem proroków i dochodzi do maksymalnej intensywności w Chrystusie Słowa Wcielonym. Na mocy autorytetu udzielonego przez Chrystusa, słowo Boże jest dalej przekazywane przez Apostołów i w Kościele poapostolskim. Zwraca się ono do szerokich kręgów adresatów: do katolików, chrześcijan niekatolików, wyznawców religii niechrześcijańskich, do współczesnego zsekularyzowanego świata. Słowo niesie poręczoną Bożym autorytetem prawdę, w której równocześnie następuje zbawcze spotkanie osobowe między człowiekiem a Bogiem. Przedstawiając zatem krótką teologię Objawienia autor nawiązuje do zagadnień teologicznych ogólniejszych, które są dzisiaj przedmiotem szczególniejszego zainteresowania jak wiara, eschatologia, ekumenizm, znaczenie religii niechrześcijańskich, stosunek do świata świeckiego. Jasność przedstawienia, przystępny styl, wyważenie zagadnień — obok problemów „popularnych” autor ma również odwagę przedstawić mniej popularne, jak zagadnienie Urzędu Nauczycielskiego — to wszystko stwarza z książki dobre narzędzie dla szybkiego zapoznania się z ważnym dziś problemem teologicznym, usytuowanym na tle całej teologii współczesnej.

KS. STEFAN MOYSA SJ, WARSZAWA

JOSEF FUCHS SJ, *Moral und Moraltheologie nach dem Konzil*, Freiburg—Basel—Wien 1967, Herder, s. 104.

W kilka miesięcy po opublikowaniu przez Sobór Watykański II *Dekretu o formacji kapłanów*, ukazał się na łamach rzymskiego czasopisma „Periodica de re morali, canonica, liturgica” 55 (1966) 499—548 artykuł profesora Uniwersytetu Gregoriańskiego, J. Fuchsa, pt.: *Theologia moralis perficienda. Votum Concilii Vaticani II*. Jest to w pewnym sensie komentarz do soborowej wypowiedzi na temat odnowy teologii moralnej, zawartej w szesnastym numerze wspomnianego dokumentu. Niemieckie tłumaczenie tego właśnie artykułu stanowi pierwszą część wydanej u Herdera publikacji autora. Na wstępie zwraca on uwagę na fundamentalne znaczenie prawdy o powołaniu wiernych w Chrystusie dla budowy i wykładu teologii moral-

nej. W myśl soboru ukazanie wzniosłości tego powołania należy do podstawowych zadań tej dyscypliny teologicznej. W ten sposób ujawnia się centralne miejsce osoby Jezusa Chrystusa w moralności chrześcijańskiej. Głównym zaś obowiązkiem chrześcijanina jest „przynoszenie owocu w miłości dla życia świata”. Dlatego też moralność chrześcijańska w ujęciu autora posiada charakter dialogu osób, który wyraża się w życiowej odpowiedzi człowieka na wezwanie Boże w Jezusie Chrystusie. Dynamizm zaś tej odpowiedzi posiada swoje uzasadnienie w nadprzyrodzonej miłości — boskiej *agape*. Druga część komentarza zawiera uwagi metodyczne. Autor wskazuje na właściwe wykorzystanie Pisma św. jako źródła i fundamentu dla wykładu teologii moralnej. Biblijne ujęcie zapewnia bowiem realizację soborowego postulatów, aby odnowienie nauk teologicznych odbywało się pod kątem ich ścisłego kontaktu z misterium Chrystusa oraz historią zbawienia. Zastanawiając się nad znamionami teologii moralnej jako dyscypliny naukowej autor przedstawia zagadnienie jej stosunku do kerygmatyki i kazuistyki, do antropologii, etyki oraz dogmatyki. Dostrzega również potrzebę uwzględnienia jej stosunku do pozachrześcijańskich kierunków myśli etycznej. Historia teologii, zdaniem autora, nie wskazuje wprawdzie na gotowy wzorzec ideału teologii moralnej w myśl wskazań soborowych, niemniej jednak osiągnąć odnowy może w znacznej mierze ułatwić wykorzystanie doświadczeń i osiągnięć ostatnich dziesiątków lat pracy w dziedzinie teologicznomoralnej.

Oprócz zreferowanego sumarycznie artykułu na omawianą publikację J. Fuchsa składają się ponadto jeszcze dwa inne jego opracowania: *Christliche Sittlichkeit nach dem Zweiten Vatikanischen Konzil* oraz *Das Gesetz Christi*. Stanowią one niejako rozwinięcie niektórych zagadnień poruszonych w poprzedzającym je artykule. W pierwszym z nich zajmuje się autor ponownie sprawą decydującego znaczenia osoby Chrystusa dla moralności chrześcijańskiej. Omawia następnie właściwe jej cechy jako moralności eklesjalnej, a więc społecznej oraz moralności w świecie współczesnym. Drugie opracowanie zostało poświęcone zagadnieniu Prawa Chrystusa. Autor ukazuje, w jakim znaczeniu osoba Jezusa Chrystusa jest normą i prawem życia moralnego nie tylko chrześcijanina, lecz po prostu każdego człowieka. Zwraca uwagę, że główną częścią prawa chrystusowego jest miłość; jest to przede wszystkim prawo wewnętrzne, prawo ducha, które na zewnątrz przejawia się w określonych normach postępowania moralnego. Stanowią one jedynie drugorzędny element chrześcijańskiego prawa moralnego. W zakończeniu autor kreśli zagadnienie stosunku prawa naturalnego do Prawa Chrystusa. Prawo naturalne w jego ujęciu ukazuje się jako część składowa moralnego porządku świata, którym rządzi Prawo Chrystusa.

Omawiana publikacja przejawia, podobnie zresztą jak inne prace J. Fuchsa, właściwości inspirujące. Przedstawia bowiem możliwości realizacji odnowy teologii moralnej w myśl wskazań soboru. Nie tylko podaje zasady odnowy, lecz zawiera szkieletowe opracowania niektórych podstawowych zagadnień, jak np. wezwania człowieka w Chrystusie jako podstawy teologii moralnej czy też problemu prawa chrystusowego. Ukazując zaś realne perspektywy odnowy działa zachęcająco do jej podjęcia.

KS. ZYGMUNT PERZ SJ, WARSZAWA

Beichte im Zwielicht. Überlegungen zur bussakramentalen Erziehung, wyd. Otto Betz, München 1966, Verlag J. Pfeifer, s. 129.

Zagadnienie właściwego ustawienia przygotowania do pierwszej spowiedzi dzieci zajmowało katechetów niemieckich już od wielu lat. Wyrazem tych poszukiwań może być nowy obowiązujący w całych Niemczech pod-